

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Kiadóhivatalban átvéve.
Éves ár 10 kor.
Féléves ár 5 "
Helyben házhoz hordva.
Éves ár 10 kor.
Féléves ár 5 "
Postán szállítva.
Éves ár 12 kor.
Féléves ár 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 232. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 október 11.

A pápa részvéte az erdélyieknek.

Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök üdvözlő iratot intézett az elmúlt hónapban XV. Benedek pápához, abból az alkalomból, hogy szeptemberben volt második évfordulója annak, hogy a most uralkodó pápát megválasztották. Üdvözlő levelében az erdélyi püspök feltárta a pápa előtt az erdélyi egyházmegyének a román hadüzenet következtében beállott szomorú helyzetét. Erre a levélre a bibornok-államtitkár utján a pápa a következő levélben felelt:

Öszentsége államtitkári hivatalából.

20.718 sz.

Vatikán, 1916 szept. 22.

Méltóságos és Főtisztelendő Uram!

Méltóságodnak folyó hó 3-án kelt levele, amely feltárja a fölötté szomorú és igen siralmas helyzetet, melybe a háborus vak szenvedély miatt az erdélyi egyházmegye papsága és népe került, igen nagy fájdalommal érintette a Szentséges Atyát. Ő ugyanis, mivel atyai érzelmmel viseltetik minden híve iránt, nagy szánalomra indul, midőn fiait szükségben és veszélyek közt sanyalódní látja.

Azonban nem csakély vigasztalására szolgál Öszentségének a hívek gyermeki szeretetének bizonyága. Azik ily nagy szorongatásban sem feledkeznek meg figyelmüket és lelküket a közös Atyához fordítani és szerelés megválasztatásának második évfordulója alkalmával az Ő életért máikkal a Mindenható Istenhez dícséretes jámborsággal fohászni. Azért a Szentséges Atya azzal a megtisztelő feladattal bízott meg engem, hogy méltóságodnak, a papságnak és a gondjaira bízott népnek az Ő lelke hálsját kifejezzem és nagy szeretettel engedélyezett apostoli áldást, mint az összes javaknak zálogát közöljem.

Öszentsége ehhez még hozzáfűzni méltóztatott, hogy meghagyta a bécsi apostoli pronuncia U. Ő Eminenciájának, hogy a dolgok szükségessége és alkalmasága szerint Méltóságodnak a szükséges felhatalmazásokat megadhassa.

Midőn ezeket méltóságodnak jelzem, hasonló nagyrabecsüléssel vagyok.

Méltóságodnak

készséges híve

Gaspari P. kardinális s. k.

A miniszterelnök a zsirhiányról.

Ostromlott vár vagyunk. A városok és a közönség feladata.

A mindig érezhetőbbé váló és már közvetlenül fenyegető zsirhiányra vonatkozólag rendkívül nagyfontosságú nyilatkozatot tett Tisza István miniszterelnök egyik előkelő fővárosi lap munkatársa előtt. Olyan őszintén tárja föl az a nyilatkozat a baj okát és olyan világosan mutat rá teendőinkre a nehézségek leküzdése körül, (már a mennyire lehetséges), hogy előszerűnek tartjuk a nyilatkozat lényeges részét olvasóinkkal megismertetni.

Tisza István hangsúlyozta, hogy a bankok semmiféle zsir- és szalonna készletet fel nem halmoztak; a legazig-rabb vizsgálatok is csak csekély készleteket találtak. A sertések rekvirálása csak a sertésállományt tudná megsemmisíteni, a maximálás, az Ausztriába való kiviteli kontingentálása sem jelent segítséget; mesult van a baj.

Megafelolthatlan tények alapján vélem azt állíthatni, ugymond, hogy **elégendő mennyiségű zsirhiányon**. Nincsen, annak ellenére, hogy sertiés, ha nem is elég, de jóval több van az országban, mint a hogy a zsirhiányi viszonyokból gondolhatók. Nem az a kérdés, van-e elég sertés? hanem az, **van-e elég sertés** és van-e **elégendő erőtakaromány** a sovány sertés felbízalására?

Már most azt látjuk, hogy a háborút megelőző években a monarchia ötven millió métermázsát meghaladó, tehát jó tengeri termések mellett évenként növekvő mennyiségű, az utóbbi években öt hat millió métermázsát tengerit hozott be a külföldről. Hízalásunk normális szükségletét tehát egy jó belföldi termés sem fedezte.

A háború mindenekelőtt a hadsereg céljaira vette igénybe a zabtermés legnagyobb részét, a szükségessé vált őrlési rendszabályok pedig lényegesen csökkentették a korpáhozamot. Mindez fokozta az állattenyésztés tengeri szükségletét. Már pedig az 1914. évi jó ten. erőtakarományok jelentékeny részét emberi ételműl kellett felhasználni; 1915-ben pedig zabból és árpából egészen rossz, tengeriből alig 40 millió métermázsát kitevő gyöngye, középtermésünk volt s e tengeritermésnek igen tetemes részét a hadsereg lovainak élelmezésére kellett fordítanunk, míg a Romániából beho-

zott tengeri tulajomó nagy része emberi táplálékul, kisebb része ugyancsak a hadsereg erőtakarományának fedezésére fordított. Talán még szomorubbak a viszonyok a folyó esztendőben, mikor zabtermésünk jobb ugyan a tavalyinál, de a kenyérterményekben és árpában mutatkozó rossz termés igen rossz tengeritermésrel esik össze.

A magyar gazdának már az 1914-1915 évben erőtakarományhiánnyal kellett megküzdenie, a mi óriás mértékben fokozódott az 1915-1916 gazdasági évben s a folyó évben is inkább súlyosbodni fog, úgy hogy aránytalanul kevesebb erőtakaromány (tengeri, árpa, zab, korpá) áll az állattenyésztés és hizlalás rendelkezésére, mint rendes körülmények között, a mi természetesen legnagyobb mértékben a kizáróan erőtakarománnyal dolgozó sertés hizlalásnál közszolja meg magát.

Ezért nincsen és nem lehet elégendő hizott sertés, elégendő szalonna és zsir az országban. A baj megvan, oka nem egyesek üzemelésben vagy a kormány hibás rendelkezéseiben, hanem egyelőre megmáshatatlann gazdasági tényekben rejlik. Szembe kell néznünk, számolnunk kell vele. A nemzetre annyi más erőfeszítés, megpróbáltatás és nélkülözés között azt a súlyos hátrányt is hártja a háború, hogy rendes zsirfogyasztást igen tetemesen meg kell szorítania. Haiba, az ostromlott vár ostromlott vár marad. Ezt a nélkülözést is el kell viselnie. El is fogja a nemzet viselni és pedig annál kevesebb testi szenvedéssel és lelki izgalmal, mentül helyesebben ismeri föl ki ki a valódi helyzetet s mentül erősebb egyetértéssel fog kezni kormány, helyi hatóság és társadalom a nehéz probléma megoldására.

Meg kell tenni a visszaélések megtorlása terén minden lehetőt. Hiszem is, hogy egyik másik árdágító harcra kerül. A kormány megköveteli minden helyi hatóságtól, hogy a visszaélések elkövetőivel szemben kárlehetetlen szigorral járjon el s a hanyag vagy lanyhán eljáró hatóságok közeggel szemben nem ismerne kiméletet. De — ismétlem — teljes eredményt csak akkor érhetünk el, ha a közönség a büntetendő cselekmények földerítésénél a hatóság segítségére siet.

Nézetem szerint leghatékonyabb eszköz a városok közreműködése a zsirhiány ellen. Lépjének a városok megállapodásra a hizlálókval, úgy hogy ezek a kihizott, kész ser-

téseket közfogyasztási célokra a város rendelkezésére bocsássák, vagy a város utmutatásán szerint olyan üzleti tényezőknél adják át, amelyek megazabolt áron szolgálják ki a közönséget. A kormány, mint eddig, ugyezentul is szívesen megtesz mindent, amit a létező erőkormányhiány mellett megtehet, hogy az ilyen, a közönség olcsóbb kiszolgálására irányuló tranzakciót támogassa.

Térjünk vissza a hollandi tehenekehez.

Hogy leszünk a télen a tejjel?

Mióta Lukács Ödön főjegyző átvette a városi tejjüzemet, az a kérdés nyugtalanítja a közönséget, hogy mi lesz a télen a tejjel? Lesz-e, nem lesz-e?

Ma 17 uradalomból 1400-1600 liter tejet kap a tejközpont, míg 3-400 liter kint marad 3-4 uradalomban, mert kiűtött a vidéken a száj és körömfájás, itt-ott járványos is, s az állatorvosok a városi tej behozatalát letiltották. Ezzel a tejjel a város

3000 embert

lát el tejjel, (mintegy 1200 családot). Egy család legfeljebb 1 liter tejet kaphat, s két-tónél többet nem. Elsősorban a kisgyermekes családok jutnak tejhez, azután a tisztviselő urak.

Kapnak ezenkívül a menekültek 200 liter tejet, a nyugvó állomás 30-40 litert.

A tej jó,

kifogástalan minőségű, csak savtartalma nem volt jó a nyáron, mert nem volt jég a legtöbb uradalomban, a kezelés ennél fogva hiányos volt, ezért nem lehetett értékesíteni, csak feldolgozással. Vajat készít a tejközpont ebből a tejből. Andó Ferenc szakzszerű vezetésével és munkájával, s ennek az ára 10 korona kilónként. A most szétküldött dán vajé 984. Savanyú tej nyáron olykor 300-900 liter is akadt, ma csak szórányosan.

A katonaság nem rekvirál ebből a tejből, kivételesen a katonai tudóbetegintézet kap naponta 50 litert.

A szerződés az azonban

januárban lejárnak,

s új szerződés, értesülésünk szerint, még nincs. Mi lesz tehát a télen? Vissza kell térni a

hollandi teheneke

megvásárlásának gondolatához, amely a tanácsban egyszer már többséget kapott. A 200 tehén naponta 3000 liter tejet adna s a közgyűlés azzal a feltevessel tért napirendre a vételjavaslat felstt, hogy a hollandi teheneke fogékonyak a tuberkulózisra, tejük tehát kevésbé alkalmas a gyermekek táplálására. Moskoovits József dr. thb. tag ehhez hozzátette még azt is, hogy a hollandi tehén nem bírja az idegen klímát s könnyen elhull. A városi közgyűlést megelőzőleg a Moskoovits A. és Fia r. t. 86 drb hollandi tehén hozatott s hatot kényszervégatásra engedett át, amely véletlenül a hollandi tehén vételének időpontjával esett egybe. Azóta, ha nem tévedünk, egyetlen hollandi tehén sem hullt el a Moskoovits gyárban s a gyár teheneinek teje a nagyváradi gyermekekhez került. Való-

szerű, hogy a nagyváradi klíma jól tett a tehenekeknél s valóságos immunizálta őket a tuberkulózisos fertőzés ellen, mert el se lehet képzelni, hogy a tejet másként kiengedték volna a gyárból. Lehet, hogy a teheneke elhullottak, de erről hivatalosan semmit se tudnak.

A hollandi rém

mellett egyes törvényhatósági bizottsági tagok attól tartottak s ennek kifejezési is adták, hogy a tej 36 fillérről le fog esni 26 fillérré s akkor mit csinálnak a hollandi teheneke 36 filléres tejjel? Jámor, naiv feltevés, a piaci tej ára 60 fillér s valószínűleg sohasem lesz 26 fillér. Bár a 36 filléres tejjel tartanánk már!

A hollandi tehén vétele

semmi keckázattal

nem jár. Az uradalmak, amelyek a hollandi teheneke kapnak, a tejet beszolgáltatták a városnak s a város havonta kifizetés a tejjárának kétharmad részét, míg egyharmad rész a tehén árának törlesztésére fordítanék. Ily módon 36 hónap alatt a tehén árát letörleszti a tej s a nagyváradi tejjáron örökre biztosítja a tejet, mert a tehén ivadéka is itt maradnak. Egészen bizonyos, hogy a nagyváradi tej

40 fillárnál drágább

nem lenne. Ha pedig a városban akar a város tehénézetet tartani, van az aprakétnak e célra gyönyörű és tágas telke, ott tényleg lehetnének a hollandi teheneke.

Még most nem késő. Ne dugjuk össze kezünket, s ne várjuk a biztosan elkövetkezendő bajokat. Egyes gorda lehet könnyelmű a sejtát kárára, egy város nem teheti ki gyermekeit, asszonyait, betegeit a tejjinségnek. Tassék elő venni a tehénvásárlás ügyét újra.

Még ne induljanak vissza a menekültek!

A belügyminiszter távirata.

Az erdélyi hadműveletek kedvező alakulása arra készíteti a menekültek egy részét, hogy visszautazzanak elhagyott lakhelyükre, sőt nem egyesben maguk a hatóságok bátorítják a menekülteket a visszatérésre, dacára a magasabb rendelkezésnek, hogy a hadműveleti területekre belépési igazolványok nem adhatók ki.

Erre nézve tegnap a belügyminiszter a következő távirati rendeletet intézte Nagyváradi város polgármesteréhez:

Tudomásomra jutott, hogy egyre-másra érkeznek az Erdéllyel szomszédos vidékekre oly erdélyrészi menekültek, akik, anélkül, hogy a belső hadműveleti terület át lépésére jogosító elírt utazó okmányok birtokában volnának, az ellenséges betörés alól felszabadult előbbi lakhelyükre visszatérni kívánnak.

E menekültek legtöbbször utolsó tartózkodási helyének előljárósága által kiállított valamilyen igazolvánnyal van ellátva, holott az előljáróságok ismételtlen nyomatókósan figyelmeztetve lettek, hogy a hadműveleti területek át lépésére jogosító igazolványok kiállítására nem jogosultak.

Mint hogy az erdélyi menekülteknek előbbi lakhelyükre való visszatérése iránt, a szükséges intézkedések meg nem tehetők, a hatóságok figyelmeztetendők, hogy a területükön elhelyezett menekülteket a

visszautazásra ne bátorítsák, mert feldolgozó eljárásukkal a hadműveleti terület határai a vonatról leszállított menekülteket, valamint a róluk való gondoskodásra ha nem rendezett hatóságokat súlyos helyzetbe juttatják.

Belügyminiszter.

Mit tárgyal a város.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, esütörtökön tartja közgyűlést Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága.

A közgyűlésre kitűzött tárgyak között alig néhány van fontosabb.

Mindjárt a közgyűlés elején választások lesznek; a központi választmányban megüresedett egy bizottsági tag helyét, az igazoló választmányban pedig két helyet töltenek be.

Sorra kerül a városi közlelmzési ügyosztály szeptember havi forgalmáról és tevékenységéről szóló jelentés.

A tárgysorozat a következő:

1. A város polgármesterének jelentése a szeptember havi közigazgatás állapotáról.
2. A központi választmányban megüresedett egy bizottsági tagsági helynek választás utáni betöltése.
3. Az igazoló választmányban megüresedett két bizottsági tagsági helynek választás utáni betöltése.
4. Debrecen sz. kir. városi törvényhatóságának átírata a rekant és keresőképességükben megfoghatkozva hazatérő katonák részére természetbeni segély megszavazása tárgyában.
5. A tanács a városi közlelmzési ügyosztálynak az 1916. évi szeptember havi forgalmáról és tevékenységéről szóló jelentését beterjeszti.
6. A tanács javaslata a Frölich féle üzem helyiségeinek kibérlése ügyében.
7. Ugyanannak javaslata Baróthy Pál, dr. Thury Kálmán és dr. Medvigy Gábor törvényhatósági bizottsági tagok által a tisztviselői beszállások, fűtési és világítási terheinek megtérítése iránt beadott indítványára vonatkozólag.
8. Ugyanannak Gitye József és nejevel kisajátítási egységi jegyzőkönyvet jóváhagyás végett beterjeszti.
9. Ugyanannak Bakk Károly és társával tűzifaszállításra megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.
10. Ugyanannak Stolez Lipóttal a fűzési 3 számú faterlep bérlése ügyében kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.
11. Ugyanannak néhai Schönfeld Lajos által tett alapítvány alapító oklevelét tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
12. Ugyanannak javaslata a Belvárosi Népbank r. t. a gyámpénztári betétek kifizetésére további haladék engedélyezése iránti kérelmére.
13. Ugyanannak javaslata a nagyváradi hírlapkiadó vállalatoknak a közlelmzési ügyosztály hirdetményeiért 400 korona általán megszavazása iránti kérelme tárgyában.
14. Ugyanannak javaslata a Három Róza épület Rubla és társa által kibérelt részének bérlése ügyében.
15. Ugyanannak javaslata Feldstrik Kálmán könyvkötő vállalkozónak az egységáruk felemelése iránti kérelme tárgyában.
16. Ugyanannak javaslata özv. Jablonszky Emilné kegydíj megszavazása iránti kérelme tárgyában.
17. Ugyanannak javaslata Kovács István városi rendőr Dezső nevű fia után folyósított családi pótlékának további egy évi időtartamra való engedélyezése iránti kérelme tárgyában.
18. Ugyanannak javaslata Csillag Sándor volt városi havidíjas özvegye részére temetési járulék megszavazása tárgyában.
19. Ugyanannak javaslata Münca Judának a közösségi kötelekbe leendő felvétele iránti kérelme tárgyában.
20. Fizetési előlegek.

A Nyegruluj hegyet elfoglaltuk

Keleti harctér. Budapest, október 10. (Hivatalos.) Románia elleni harc vonal. Csernahévíztől északkeletre csapatunk visszavertek román támadásokat. A Hátszegtől délre eső határterületen a Nyegruluj hegyet elragadtuk az ellenségtől.

A brassói csatában beszállított zsákmány eddig 1175 fogoly, 25 ágyú, közte 13 nehéz, számos löszerkocsi és fegyver, 2 vasuti mozdony, 800-nál több élelmiszerral megrakott kocsi és sok más hadianyag. A megvert és a hegyek közé menekülő 2. román hadsereget üldözzük.

Arz tábornok hadserege az ellenségnek szembeszállt utódvédjeit visszavetette és már ott tart, hogy a esiki lapály és a gyergyói medence kijáratát hatalmába kerítse.

Az orosz frontról nincs más jelentenivaló, mint hogy a Ludova területen az ellenség előretöréseit visszavertük és hogy német csapatok a Zarajevke mellett Perbutov falut elfoglalták.

Nyolc napi előkészítés után kudarc.

Olasz harctér. Budapest, október 10. (Hivatalos.) A tengermelközi arcvonalon az olaszok 8 napi erős tüzérségi és ahnavető előkészítés után tegnap délután a San Grado di Merna és a Doberdó-tó között elterülő szakaszon általános támadásra indultak a Karszt-fensíkon levő állásaink ellen. Dicsőséges napja volt ez az ott küzdő csapatainknak. A tartós tüzelés meg nem rendithette őket, meg nem tört erővel az ellenségnek legsúlyosabb veszteségeket okozva, verték vissza a súlyos rohamot és állásaikat kivétel nélkül megtartották. A Fleims-völgyi harc vonalon a harc tovább tart. A Cuzia-területen egyik járőrünk 53 foglyot szállított be.

Az olaszoknak a Gardinal-Busa-Alta szakasz ellen intézett több erős támadását visszavertük. A Sugana- és Etsch-völgy között az ellenség helyenként szintén igen tevékeny.

A Pasubiön egy nagyobb ütközet még folyamatban van.

Délkeleti harctér. Budapest, október 10. (Hivatalos.) A es. és kir. csapatoknál nincs ujság. Hófer.

A román pánik.

Olaszország vigasztalannak látja a helyzetet

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Bukaresti jelentés szerint királyi rendelettel egész Romániára kitorjlesztették a hadiállapotot, amely eddig csak a hadsintérra volt érvényes.

Az orosz határról jelentik: A román király rendkívüli meghatalmazott követeket küldött Párisba, Pétervárra és Londonba, akik királyi kéziratot vittek. Romániában

azonnal minisztériumok ült össze. Jelentették, hogy Romániát közvetlen veszedelem fenyegeti, két oldalról törnek megsemmisítésére. Sonnino a román és orosz követet fogadta. A legsötétebb színpadon látják Románia helyzetét. Főleg katonai operációk, tehermentesítési akciókkal próbálnak Románián segíteni a nem akarják engedni pusztulását.

Az oláh bestiák.

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) A Vossische Zeitung jelenti: Az oláhok 50.000 bolgárt vittek magukkal. A legyilkolt bolgároknál nem elégedtek meg azzal, hogy halomra öldösték őket, hanem fel is darabolták a holttesteket.

Október 15-én dönt a görög király.

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: A görög király a döntést október 15-ig tolja ki, amikor is újabb bizonyodalmak következnek be. Állítólag erre a napra ígérte ugyanis Vilmos császár, hogy erős német csapatokat küld le a macedóniai frontra.

Alhir Pólából.

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) Reuter jelentés: Rómából jelentik Zürichben át. A magyar-osztrák flotta egy nagy egysége a pólai kikötőben légberöpült. A robbanás oka ismeretlen. (Megjegyzés: A legcsekélyebb esemény sem történt, amely alapot adhatna a híresztelésre. Nem egyéb ez, mint jámbor római óhajlás.)

Erősen támad a francia.

Berlin, október 10. A nagyhatalmas jelenté:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala. Az Aisne és a Somme közötti nagy harc vonal ellen tegnap is erős támadásokat intézett az ellenség, különösen az esti és éjjeli órákban. Valamennyi eredménytelen maradt. Vermandovillertől keletre a franciák tévedő kísérleteit megakadályoztuk.

A német trónörökös hadcsaportja. A Maas mindkét oldalán élénk tüzérségi és ahnavető harcok.

Már Csikban harcolnak csapataink.

A brassói zsákmány.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. Osztrovnál a Stochod mentén Luoktól északnyugatra az oroszokat egy előretolt állásainkból kivetették és ellentámadással visszavertük. Luoktól nyugatra nem volt gyalogsági tevékenység.

Német osztagok Herbutov falut igen csekély veszteség árán rohammal elfoglalták. A Narajovkától nyugatra elfogtunk 4 tisztet, 200 főnyi légénységet és néhány gépfegyvert zsákmányoltunk.

Károly főherceg lovassági tábornok hadserege. A Kárpátokban az október 8-án a Baba Ludován elfoglalt állásaink előtt az oroszok ellentámadásai megghusultak.

Erdélyi harctér.

A keleti harc vonalon mindenütt előrehaladtunk. A Hargita és baróti hegységbe, a felső és alsó Csikba (Olt völgy) való kilépést kikényszerítettük. Győzelmes csapataink Brassó mindkét oldalán sarkukban vannak a megvert oláh csapatoknak. A háromnapos brassói csatától eddig 1175 foglyot, 25 ágyut, köztük 13 nehézágyut, számos löszerkocsit és fegyvert szállítottunk be, ezenkívül 2 mozdonyt, több mint 800, legnagyobb részét élelmiszerral megrakott kocsit zsákmányoltunk. Az ellenség, összes csapataink egybevágó jelentése szerint, fellelte súlyos véres veszteségeket szenvedett.

A Vulkánszorostól nyugatra a Nyegruluj határhegyet elfoglaltuk.

Belkáni harctér.

Mackensen vezértábornagy hadcsaportja. A helyzet változatlan.

Macedóniai front.

Az ellenség folytatta támadásait a Cserna hajlásban (a monasztir-florinai vasutól keletre) álló bolgár csapatok ellen.

Spocivirnél is előnyöket ért el, különben mindenütt visszaverték.

Ludendorff, első főszállásmeister.

* Felhívjuk a közönség figyelmét a „Hőféherke” harisnya áruház mai számukban közölt hirdetésére.

Megjelent az oláh Vörös Könyv.

Nyomorult fickónak nevezi magát a király.

Tegnap jelent meg a külügyminisztérium Vörös Könyvé, amely Romániával való viszonyunk okmányait közli 1914. július 12-től 1916. július 22-ig. Összesen 111 okmány.

Az első 1914. július 12-én a Szerbiához intézett jegyzék másolata. Július 26-án Románia loyális együttműködéséről és szigorú semlegességéről biztosít minket. Július 28-án Czernin gróf követünk közli Károly király kijelentését, hogy Oroszország ellen nem képes vonulni, de a monarchia ellen sem.

Szeptember 3-án az oláh trónörökös (a msi király) kijelenti, hogy nem lenna képes ellenünk jönni, nyomorult fickónak tartaná magát, ha azt megtenné.

Október 6-án Károly román király sirva jelenti ki, hogy bár meghalhatna. Négy nap múlva beteljesedik kívánsága, meghal.

December 2-án Czernin gróf követünk jelenti, hogy romániai mértékadó körökben 1915. elejére várják Románia intervencióját.

1915. március 14-én Románia kijelenti, hogy a Szerbia segítségére siető Olaszország intervenciója a helyzetet rendkívül megnehezíti. Románia ingadozik a galíciai helyzet miatt.

Szeptember 17-én Románia királya megígéri, hogy a határokon levő csapatokat visszavonja, Bratianu ennek végrehajtását halogatja.

1916. május 12-én Bratianu kijelenti, hogy a monarchiát megsemmisíteni lehetősége. Oroszországot ellenben lehetetlen.

Július 17-én Czernin jelenti, hogy mindent megtett, de Bratianu halogatja az intézkedések végrehajtását. A diplomáciai munkának határa van.

Július 28-án Czernin közli az ismert megegyezést Románia és az antant között.

Augusztus 1-én Romániát értesítjük, hogy Németország velünk szolidáris.

Augusztus 8-án Bratianunak Bukovinára való igényeit visszautasítjuk különböző okokból.

Augusztus 12-én a román király reményét fejezi ki, hogy a válságot megúszzuk.

Augusztus 26-án Bratianu megteszi ismert nyilatkozatát a királynak.

Utolsó okmány stockholmi követünk: Hadik gróf hivatalos táviratban közli, hogy az orosz 24-én Bukarestbe ultimátumot mentesített s messzemenő ígéreteket tett: a Duna torkolatát odaigérte Romániának, s ha nem dönt Románia, 100.000 emberrel bevonul. A román király befejezett tények elé állítja a koronatanácsot, Bratianu azonban becsület szavára semlegességet ígér.

* **Gépiró kisasszony** több évi irodai gyakorlattal, mint levelező, valamint hadmentes fiatalember több évi irodai gyakorlattal segéd könyvelőnek jó fizetéssel felvétetik. Komlós Testvérek üvegkereskedésében Zöldfa-utca 13.

Hajza lóháton és háztetőn.

Ki a szekér meg a ló és ki a tolvaj?

A Teleky-utca végén levő Schwartz féle kocsmá udvarán folyton ki a bejárnak a vidéki szekerek és helybeli fuvarosok. Tegnap délelőtt is élénk volt az élet, a fuvarosok az udvaron a lovakat stették és itatták. Egy fiatal cigánygyerek két szép pejlóvat és szekeret tukmálgatott egy másik cigány emberre.

Fazekas Zsiga váradi fuvaros is figyelmes lett a hangos alkudozásra. A cigányfiu erősen kínálta a lovakat és a szekeret:

— Olesón adom, 2300 koronáért vesztegetem.

Fazekas Zsiga nem állhatta meg, hogy oda ne szóljon:

— Nem lesz az egy kicsit kavés a portékáért?

Hirtelen egy másik gondolat szökött az agyába:

— Talán bizony lepott jószág?

A cigányfiu megragzott egy kicsit a komoly beszédre s a következő pillanatban már a lovon termett. Ugyanis mind a két ló ki volt fogva a szekérből. S alighogy a lovon termett a cigányfiu, a következő percben már túl volt a kapun s vágatott lefelé a Teleky-utcon.

— Tyűh, mennydörgős adta, kiáltott Fazekas Zsiga, nem viszed el olyan könnyen az irhátat, azzal is felkapott a másik pejesikóra.

Végig a Teleky-utcon folyt a nagy hajsz a lótolvaj után, a két pej tajtékzott a farsádságtól, s Fazekas Zsiga az Aradi-utcon már közvetlenül a sarkában volt a cigányfiunak. Ez látta, hogy már nem sokáig bírja a lóháton való üldözést, még egyszer körülnézett, merre találhat egéruat, aztán leugrott a lóról s beszaladt az Aradi ut 11. szám alatt levő Kleinfeld Félix-féle kocsmá udvarára.

Itt egy rozoga félszer ötlött a szemébe, oda ossant be, hogy elbujon üldözője elől. Fazekas Zsigan azonban nem olyan könnyű kifogni, s is leugrott a lováról és hajrá beszaladt az udvarra a cigány után.

A cigányfiu, mikor látta, hogy egérfogóba jutott, gondolt nagyot és vakmerőt, esizmájával berugta a félszer oldalát.

Az így támadt nyíláson a Varju-utca egyik udvarára futott, ahol a kópéből kikelt, borzas fejű cigány az udvaron meő asszonyok között óriási ijedelmet okozott.

Fazekas Zsiga, a kéréselhetetlen üldöző szintén nagyot gondolt, miat a macska felkuszott a félszer tetejére s onnan ordított a jámbor és megrémült asszonyokra:

— Héj! Fogjátok meg azt az akasztó-fára való, rabló cigányt! Fogjátok meg!

Az asszonyok nem nagyon kapdostak a cigány után, már csak azért sem, mert az revolvert vett elő, s a levegőbe lött a félszer felé, ahol Fazekas ordította a riadót.

A revolver döreására Fazekas Zsigmond is meggondolta a dolgot, legyintett egyet a kezével, hogy hát fusson a cigány, ha akar, a két ló csak itt maradt. Szépen lemászott az ól tetejéről, megfogta a két pej kötőfékét és szépen felvezette a rendőrségre, ahol Biró József tisztviselő vette

jegyzőkönybe az esetet. Természetesen a szekeret is beszállították a rendőrség udvarába és most keresik a szekér és a lovak gazdáját, meg a tolvaj cigányt is.

A cigányfiu 18-19 éves, Jánosnak hívják, zöld kabátot visel, esizmába illő nadrágot és oszámát, derekán sötétkék köntény lógott.

Ha valaki tud róla valamit, jelentse a rendőrségnek.

* **Jóváhagyta a miniszter a drágasági előleget és a nyugdíj-szabályzatot.** Nagyvárad város tisztviselői részére beszerzési előleget szavazott meg, hogy a nagy drágaságban segítsen alkalmazottain. Mint értesülünk, a miniszter a beszerzési előlegr vonatkozó határozatot jóváhagyta s ez közelsbb már leérkezik a városhoz. — Kapsolatosan megemlítjük, hogy Nagyvárad város új nyugdíjszabályzatát már szintén jóváhagyta a miniszter.

A törköly értékesítése.

A fenti tárgyról írt közleményem kiegészítésül gazdátársaim édekből beszámolok a szőlőmag rostálásánál végzett munkáról és annak eredményéről.

A kétszer sajtolt törkölyt egy munkás egy kisebb kádban szétmorzsolta és a kád mellé állított asztal végére rakta.

Az asztal 3 láb széles, 9 láb hosszú, gyalult fenyő deszkából kecske lábakra készült, egyik végén és két oldalán fenyő léc párkánnyal ellátva, hogy a törköly le ne hulljon.

Az asztalnak párkánnyal bíró végén két munkás állott és a közöttük levő 12 méter magasságú átmérőjű rostán a törkölyt kezikkel addig dörzsölték, míg abból a szőlőhéj és mag kihullott.

A szőlő héjából a negyedik munkás egy sűrűbb rostán a szőlő magját rostálta ki és a rostában maradó szőlőhéjat egy kis kádba öntötte. Az utolsó munkás a szőlőmagot egy sűrű rostán rostálta meg, hogy abból az apró szemét is kihulljon.

Az innen eredt nyirkos hulladékot is a szőlőhéjhoz öntöttem és azzal együtt erős nyomásu sajtón sajtoltattam.

Az így előállított sajtolt törkölyt kádka taposva, leföldelve, kifőzésig eltettem.

A szőlőmagot napes időben ponyván, vagy sütőkemencében, esetleg asztalban kell megszáritani, mert nyirkos állapotban hamar dohos és penészes lesz.

A szőlő héjából az egy hektoliteres sajtón átlag 10 liter mustot sajtoltam ki, a szőlőmagból pedig egy hektoliter must után 2 és fél kilogramm magot kaptam.

A szőlő magot 8 százalékos olajtartalma teszi értékesé s minthogy abból pörköléssel jóízű pótkávét készíthetünk, ezenkívül baromfinak, megdarálva pedig sertésnek nagyon tápláló elesség, mint takarmány értékét a mostani viszonyok között kilogrammenként 40-50 fillérra tehetjük.

Az említett öt női munkás naponként 70 kgr. szőlőmagot rostált ki, ennek értéke, átlag 45 fillérral számítva, 31 és fél korona. Levonva az 5 napszámának fizetett 15 koronát, a megmaradt haszon — nem számítva a harmadik sajtolásból kapott mustot — 16 és fél korona volt.

Székely Sándor.

* **A vigalmi adóról szóló szabályrendelet.** Nagyvárad városa már évekket előbb elkészítette a vigalmi adóról szóló szabályrendeletet, amely a mozikat, színházat és minden más nyilvános előadást adó alá vonna. Mint értesülünk, a miniszter végre jóváhagyta a szabályrendeletet, de törölte belőle a színház megadóztatását.

HIREK

* **Személyi hír.** Dr. Hoványi Géza udvari tanácsos, országgyűlési képviselő Nagyváradra érkezett s részt vesz a holnapi városi közgyűlésen.

* **Lábán Lajos táblai elnök kitüntetése.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy a király Lábán Lajosnak, a nagyváradi királyi ítélőtábla elnökének és törvényes utódainak a bírói pályán szerzett kiváló érdemei elismerésül a magyar nemességet váraljai előnévvel díjmentesen adományozta.

* **Az ujirázi bucsu.** A szokott fényvel és ajta-osszaggal ülték meg az ujirázi hívat Magyarországnak Nagyaszojnyának templomuk védőszentjének ünnepét. A szentbeszédet dr. Karácsonyi János kanonok tartotta, sokak lelkébe vigaszt és reményt vitt nagyhatású beszédével. Ugyanakkor ő végezte a szentmisét is, Dérczy István plebános és Szabados Antal egyházmegyei iktató segítségével. Délben ebéd volt a plebánián, melyen a papságon kívül a kegyuri tisztek vettek részt.

* **A népfelkelők bevonulása.** A hivatalos lap közli, hogy a megtartott népfelkelési bemutató szemlén, népfelkelési felülvizsgálaton, pótszemlén vagy utószemlén népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak nyilvánított magyar állampolgárok közül azok, akik az 1866. évtől 1871. évig bezárólag terjedő időközben születtek 1916. évi november 3-án, azok pedig, akik az 1872. évtől 1884. évig bezáró időközben vagy 1884. év után születtek 1916. évi november 16-án kötelesek bevonulni.

* **A főgimnázium elhelyezése.** A nagyváradi kath. főgimnáziumban még nem kezdtek meg az új tanévben a tanítást, mert nincs megfelelő helyiség az iskola elhelyezésére. A széles-utcai iskola, ahol a múlt évben a főgimnáziumi előadások voltak, jelenleg német katonakórház céljaira szolgál. Rimler Károly polgármester és Szmetka L. Ödön igazgató a főgimnázium elhelyezése ügyében jártak a vallás- és közoktatásügyi és a honvédelmi miniszternél. Tekintettel a fennfoglalt nehézségekre azt a megoldást találták kivihetőnek, hogy a német katonák kórháza költözzék át a vitész-utcai állami elemi iskolába s akkor a széles-utcai állami elemi iskolát foglalja el a főgimnázium. Ez irányban most folynak a tárgyalások a katonai parancsnokság és a város között.

* **Bírósági kinevezés.** A hivatalos lap közli, hogy a nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke a vezetés alatt álló kir. ítélőtábla körletébe dr. Tóth Kálmán végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjazott joggyakorlókká nevezte ki.

* **A Nyugat felzámol.** A hivatalos lap tegnapi számában jelent meg a Nyugat irodalmi és nyomdai r.-t. feloszlását közlő hirdetmény. Ezzel már egy lépéssel közelebb érünk magunkat ahhoz a naphoz, melyen végleg meg fogunk szünni az efféle üzleti vállalkozások, melyek nem az irodalom javára dolgoztak.

* **A Kath. Kör vetítő estéje.** Nagy közönséget vonzott a Kath. Kör Szent László-termébe tegnap este dr. Némethy Gyula tb. kanonok, theologiai tanár előadása, ki vetített, színes képekben Délmetország városait mutatta be. A rendkívül érdekes előadás és a gyönyörű képek nagy tetszést arattak s a közönség többször megtapsolta a népszerű előadót.

A legközelebbi előadás a jövő hét keddén lesz.

* **Kitüntetett honvédtiszt.** A hivatalos lap közli, hogy a király Jónás Károly 4. honvéd gye. béli tart. hadnagyot a hadidíszítményes 3. osztályu katonai érdemkereszttel tüntette ki.

* **Perlesz ítéletét jóváhagyta a Kuria.** Mint budapesti tudósítónk jelenti, hogy a királyi Kuria tegnap tárgyalta Perlesz József nagyváradi hadseregcsatlósági ügyében az ítélet ellen beadott semmisségi ségi panaszokat. A Kuria a panaszokat elutasította s az ítéletet helybenhagyta.

* **Külföldi kitüntetések.** A hivatalos lap közli: A király megengedte, hogy kövessházi Kövess Hermann vezérezredes az ottomán császári Liakat hadiérmet és az ottomán császári vasfélholdat, feldaturmi lovag Höfer Ferenc az ottomán császári arany és ezüst latisz hadiérmet és a bolgár kir. katonai érdemrend nagykeresztjét, berzeviczi és kakas lomnizi Berzeviczy Béla számf. ezredes a 7. százárezredben a svéd kir. kardrend II. osztályának középkeresztjét, Lavrjana Bozidar 70. gy. e. béli százados a svéd kir. kardrend I. oszt. lovagkeresztjét és Bozic Károly 70. gy. e. béli nyug. százados az ottomán császári ezüst Liakat hadiérmet és az ottomán császári vasfélholdat elfogadják és viseljék.

* **A kormány és a zsirszükséglet.** A tengeri rekvirálása ismét oly szomorú állapotokat igéri, mint a múlt évben. Nehogy azonban megismétlődjenek a múlt év szomorú tapasztalatai, a kormány intézkedett aziránt, hogy amennyire csak lehetséges, enyhítse a súlyos viszonyokat. A kormányok erre vonatkozó rendelete tegnap érkezett meg az alispánhoz. A rendelet a tengeri rekvirálásával kapcsolatosan kifejti, hogy minden egyes gazda saját szükségletére csak négy sertést hizlalhat. Ha valaki négyenél több sertést akar hizlalni, úgy tartozik azt az alispánnak bejelenteni és arra külön engedélyt kérni. Az alispán viszont csak úgy adhatja meg az engedélyt, ha az illető a sertésrekvirálásra vonatkozó nyilatkozatot aláírja. E nyilatkozatban a hizlaló köteles kijelenteni, hogy mennyi idő alatt és milyen súlyra javítja fel a sertéseket, amelyeket a meghatározott időben tartozik maximális áron a hatóságnak rendelkezésére bocsátani. A hatóság az így hizlalt jószágokról kimutatást vezet, mely kimutatás a kormányhoz terjesztendő fel. A kormány rendel el aztán, hogy mikor és kinek tartozik a hizlaló a jószágot átadni. Ugyanez áll az aprómarhák hizlálására nézve is.

* **Ágyalaptvány a gyermekkorházban.** Ezelőtt mintegy két évvel dr. Medvigy Gábor és neje sulyos gyász érte: két kis leánygyermeküket elragadta s halál a szerető szülők karjai közül. Dr. Medvigy Gábor és neje elhalt kedves kis leánykái: Medvigy Margit és Anna nevére és emlékére most a Sztaroveszky-alapítványi városi gyermekkorházban ágyalaptványt létesítettek. Erre a nemes célra 2000 koronát küldtek a polgármesterhez, aki a szülői kegyelet e szép megnyilatkozását bejelenti a holnapi városi közgyűlésnek.

* **A közlelmzési ügyosztály hivatalos órája** Hogy a közlelmzési ügyosztály felelősségteljes munkáját akadálytalanul végezhesse, felkérem mindazokat, akiknek az ügyosztályaan elintézendő ügye van, hogy ezt délután 5 óráig végezzék, mert ezen időn túl az ügyosztály senkinek nem állhat rendelkezésére. Nagyvárad, 1916. október hó 9 én. Lukács Ödön, polgármester-helyettes.

* **Biharmegye gabonát kap liszt helyett.** Biharmegye azt kéri a földmívelésügyi minisztertől, hogy ne lisztet utaljon ki a megye élelmzésére, hanem gabonát. Ez irányban tárgyalások indultak meg. Kostyal Miklós kormánybiztos is a kérelem mellett volt, s a jelentés és a tapasztalatok alapján a miniszter megengedte, hogy a Hadi Termény R. T. ne lisztet, hanem 170 vagon gabonát utaljon ki Biharmegye közlelmzése részére.

* **Adomány a hadiárvának.** Dr. Karácsonyi János kanonok 30 koronát juttatott szerkesztőségünkbe a váradi hadiárvak javára. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* **Sarkad község közlelmzése.** Sarkad községe, hogy a közlelmzési ügyeket kellőleg lássa el, két állást rendeztesített napi 4 és 6 korona díjazással. A határozat ellen Buttel Károly polgármesteri igazgató felszólítást adott be. Az igazgató kijelenti, hogy hajlandó a közlelmzés irásbeli részét díjtalanul ellátni. Az irásbeli teendőkhöz kívüli ügyek elintézésére pedig javasolja, hogy alkalmazzon a község két menekült jegyzőt, akik 1800-2600 koronáért hajlandók is lesznek azt megfelelő szaktudással el látni. Ily módon a község tekintélyes összeget takarít meg, a mely összeget valamely jótékony célra fordíthat. A határozatot a főszolgabíró jóváhagyás végett az alispáni hivatalhoz terjesztette be.

* **Megérkezett 280 kg. bőr.** Felhívás! A bőrfosztó bizottság által a nagyváradi iparosok részére kiutalt 280 kg. bőrnek a bőrkereskedőkhöz való letuldsése folyamatban van. Felkérjük tehát az érdekelt cipész és szizmadiaiparosokat, hogy amennyiben ezen bőrmennyiségre maguknak igényt tartanak, az ipartestület hivatalába a hivatalos órák alatt folyó hó 12-ig, azaz esütőrtök d. u. 5 óráig igényüket jelentésük be Későbbi jelentkezők kívánságai figyelembe vételén nem fognak. Tisztelettel: az ipartestület elnöksége.

* **A menekült boltja.** Erdélyből jött Nagyváradra Czitrom nevű kereskedő, aki nemcsak puzta életét meentette meg, mint a székelyek, hanem áruit is. Alkalmat talált arra, hogy összes bőrárut, talpszegeit a vas-utra feljuttassa s elhozza. Be is telepedett Szacsavay utca 4. sz. alatt egy helyiségbe s ott boxborjúból, szarvoborkészletét, sőt lőbőr-árut is csakhamar jó áron eladta. Árusít fonalat, riolat, patkót különként, londoni talpszeget, vastalpszeget, ami most már nincs forgalomban s mégis kell. Ezeknek árát 6 maximálja s 6 szabja meg, csakely 2-300 százalékkal azon az áron felül, mikor még volt ilyen áru a piacón. Nem ez a fontos, hanem az, hogy van e Czitromnak árusításra engedélye s ha igen, ki adta? Ki engedte meg a horribilis árszabást, a konjunktúra kihasználását? Szóval: ismét egy menekült, aki megtelpszik s rögtön ott kezd, ahol elhagyta.

* **Vad gesztenyét a Vörös Kereszt Egylet irodája** (Közkórház) literanként 6 fillérért vásárol, bármily nagy mennyiségben.

Wilson és a buvárhajéharc.

Segítség, segítség!

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) Reuter-jelentés: Bernsdorff amerikai német nagykövet átadta Vilmos császár válaszát Wilsonnak Lengyelország szükségét szenvedő lakosságának amerikai segítéséről. Wilson a fogadtatás előtt kijelentette, hogy Németországtól Amerikának tett ígéreteinek megtartását fogja követelni. (A buvárhajéharc abbahagyását.)

Washingtonból jelentik: A dróttalan táviróállomásra egész nap segítséget kérő hajók táviratai érkeznek, 17 amerikai torpedóromboló igyekszik segítséget nyújtani a süllyedő hajóknak. Bernsdorff német nagykövet kijelentette, hogy az U 53 rendeltetése, hogy megakadályozza az antantnak Amerika által lövészerrel való ellátását.

A buvárhajéharc és a párisi tőzsdepánik.

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) A párisi tőzsdén a német tengeralattjárók működésének megkezdése miatt óriási pánik volt a tőzsdén. Az értékpapírokat hihetetlen mennyiségben dobták a piacra. Két millió és 2000 részvényt kínáltak eladásra. A derout tart.

Repülőrajaink nagy tevékenysége.

A folyó hó 8 ról 9 re virradó éjszaka egyik tengeri repülőnk Viora (Valona) repülőgéptelepét és kikötőépületét jó eredménnyel bombázta. A 9 ról 10 re virradó éjszaka egy repülőgépünk igen sikeresen megtámadta a monfalconei katonai építményeket a gradói ellenséges tengeri repülő

állomást, egy másik repülőrajunk a san-giorgio di nogarai pályaudvart és katonai építményeket. Több találatot értünk el. Sz-szes repülőgépeink ezekről a vállalkozások-ról heves lövetésük ellenére sértetlenül tértek vissza.

(Hajóhadparancsnokság.)

Vissza Brassóba.

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) Brassó polgári lakos-sága és tisztviselői visszautaztak Budapestről Brassóba.

Nikolajevics Miklós a dobrudzsai fővezér.

Budapest, október 10. (Saját tudósítónktól.) Gönfből jelentik Lyonon át: A Ruscsuk-Csernavoda vonalon Nikolajevics Miklós a főparancs-nok. A dunai fronton az olái vezetés maradt meg.

* **Erdélyből menekült szarvas-marhák eladása.** Pankotán (Aradvár-megye) folyó évi október hó 7 étől kezdő-dőleg, néhány hétig mindennap állatvásár fog tartatni. Eladásra kerül körülbelül 8-10.000 darab szarvasmarha. Az állatok csakis gazdáknak adának el; a nem arad-vármegyeiek gazdai mivoltukat és azt, hogy hány katasztrális holdon gazdálkodnak, köz-ségi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

* **A menekültek segélyező bi-zottságának tagjait felkéri Baróthy Pál elnök, hogy ma, szerdán d. u. 6 órakor tar-tandó fontos értekezleten mindnyájan jelen-jenek meg.** A segélyző irodában ma, szerdán délután 3 től 6 ig a következő bizottsági ta-gok végzik a szöveget: Biró Márk, Kere-kes Manó, Petry Gyula, Gerő Lajos, Nosz Gusztáv.

* **Államsegélyesek jelentkezze-nek.** Felhívom mindazon államsegélyre je-lentkezteteket, kik még ezideig könyvecskét nem kaptak, s kiknek sorszámuk 8721-től 9085 ig terjed, hogy államsegély könyvecs-kéik átvétele végett f. hó 10 én kedden és 11-én szerdán Városház földszint 30. sz. szobában jelentkezzenek. Nagyvárad, 1916 október 9. Juricskay Barna tanácsos.

* **Forolin** a legjobb és legbiztosabb toilette szer kéz, láb- és hónali izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1:50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagy-várad, Rákóczi-ut 7/B.

* **Ecet** készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta **ecetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13-02.

* **Ki a véletlen? Kiss Károly és Társa** bankháza Budapestben irtegyasszony, hogy küldjenek egy olyan szerencse sors-jegyet, mely megfelel a hadbavonult férje születési napjának, Kéri Kiss bankházat, hogy figyelmesen intézzék el, mert ő ál-modta, hogy Kissnél a küldött sorsjeggyel főnyereményt csinál. Így is történt és a sze-gény asszonynak nincsen többé gondja. Ajánl-juk, hogy a kinek bizonyos dátum, vagy szám iránt előszeretete van, írjon Budapestre a Kiss bankháznak Kossuth Lajos-utca 13. és rendeljen egy osztálysorsjegyet az okt. 27 én kezdődő húzásra.

* **Házvezetőnőnek** ajánlkozik külső, belső gazdálkodáshoz értő jó gazdasszony jól főz kitűnő bizonyítvánnyal. Cim Gergely Mária, Kolozsvári utca 52. sz.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő leg-szebb dísz. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbeszülhe-tetlen Y-PO krémét és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát el-tünteteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörös-séget. Ára 2:50 K Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

Őszi és téli ruhák, férfi öltö-nyök, felöltők, festése és tisztítása. Függyöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fe-kete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműködésű Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

* **Poloskairtó MOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rá-kóczy-ut 7/B.

Fischer Ervin Zeneiskolája

Szalárdi-utca 21. sz.

Telefon 14-74.

Tanfolyam a polg. és felsőbb-leányiskolai énektanításra és képesítő oklevél megnyerére.

IRODÁLOM

Uj Idők. Az Uj Idők legújabb számá-ban Biró Lajos folytatja Don Juan halála című regényét. Ott találjuk továbbá Csathó-Kálmán elbeszélését, melynek címe Ibolya vőlegénye. Dánielné Lengyel Laura „Lolka” címmel írt novellát. Gálos Kálmán cikke Arany Jánosnak egy régi kiadatlan levelét foglalkozik. Nagy Endre Góbbé című humo-ros eikke, Pajzs Elemér elbeszélése, Gálos Demeter, Horváth Akos versei, a Pillanat felvételek rovata és egyéb apróbb cikke-egészítik ki a lap szövegrészét. Az Uj Idők e heti számát is rendkívül érdekes harotérű felvételek díszítik. Az előfizetés díja egész-ére husz, negyedévre öt korona.

A „Vasárnapi Ujság” október 8-iki száma nagyon érdekes, történelmi dokumen-tumnak is beillő képeket közöl Görz védel-méről: ott egy évig tartott állásaink s az olasz lövészárok képeit, melyeket a lap ki-küldött fényképésze a legelső lövészárokból vett fel; addig a míg Görz a miénk volt, nem voltak közölhetők. Más képek a nyugati front nagy harcainak színhelyeit; a vör-östoronyi szorosot mutatják be. Szépirodalmi olvasmányok: Havas Alisz és Walter Bloem regénye, tárcacikk a legnagyobb hadvezér feladatáról. Egyéb közlemények: Hermann Lipót művészi rajza, a Budapestben felállított béke kutja s a rendezett heii rovatok. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyed-évre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Cigányprimás (Billér Irén fel-lépte.)
Csütörtök: Mágus Miska.
Péntek: Névtelen asszony.
Szombaton: Nebántás virág. (Billér Irén fellépte.)
Vasárnap d. u.: Egy magyar nábob.
Vasárnap este: Három a kisleány (Be-mutató)

A Mánás Miska legközelebb estü törtök este kerül színre.

A Névtelenasszony, ez a drámai alkotásoknál ritka sikerrel a Szigligeti-színházba bevonult Bieson-darab legközelebbi előadása püntenken lesz.

VIGADÓ
mozgó-
színház

Szerdán.
A modern bandita
Történet 4 felv.

Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

URANIA
mozgó-
színház

Szerdán.
Örült vagy lángész
Dráma 5 f.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Szerdán.
TRILBY
Amerikai nagy sláger 5 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

NYILTTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK.

Teás készlet aranyozással 6 személyre . . .	6	kor.
Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . .	6	"
Feketekávés készlet tálcaival Roccoco 6 személyre	6	"
Mosdó készlet finom fayence	8	"
Ebédő készlet aranyozással 6 személyre . . .	24	"
Függő lámpa csigás felszerelve	16	"
Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre . . .	4	"
Gyümölcs készlet majolika 6 személyre . . .	4	"
China ezüst czukortartó 6 személyre	5	"

KÉPKERETEZÉS

izlésesen elkészítve.

ABLAK ÜVEGEZÉS

pontosan előnyös árakban lesznek készítve.

KOMLÓS TESTVÉREK

azelőtt Heller Testvérek
Üveg, porcellán, lámpa áru és konyha felszerelési áruk nagykereskedése.
Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz.

Telefonszám 372. ::

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR
Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Pénzüntézetí központ akciója a menekültek érdekében, kapcsolban a Nagyváradí Takarékpénztárral. A Nagyváradí Takarékpénztár tisztelettel tudatja, hogy a Pénzüntézetí Központ, Budapest, tagjai sorába tartozó és a hadműveletek folytán székhelyüket elhagyni kényszerült pénzüntézetek oly betevőinek, a kik el vannak zárva annak a lehetőségétől, hogy betéteikhez jussanak, betétkönyveik letétbe helyezése ellenében ée kellő igazolás mellett, a Pénzüntézetí Központ megbízásából Nagyváradon, Teleky utca 2 szám alatt levő helyiségében a szükségnek megfelelő méltányos összeget a pénzüntári órák alatt folyósítja.

Jótállás

a biztos eredményért
Törvényesen védve.

Reitter Oszkár
nagybecskerekí ny. főkapitány és fajsbaromfi-tenyésztőnek nagyszerű találmánya a

„Patkánin“

patkányirtó szer, (nem mérég) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és fölülmul minden más irtószer.

1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 60 patkány kiirtásához. — Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás. Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésére ingyen küld a Patkánin gyár vezetősége Nagybecskereken.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csataíry József.)

A legrégíbb fűszerüzlet
Nagyváradon.

A mai viszonyok közí való nehéz beszerzésí viszonyok dacára mindenből teljes raktárkészletet tart

APOLLÓ mozgó színház

Az előadások kezdete pont fél 5 órakor utolsó előadás 9 órakor.

Szerda, csütörtök,
péntek, és szombat
október 11-től 14-ig.

Trilby

Georges du Maurier regénye filmen 5 felvonásban, az amerikai arany sorozat 2-ik nagy slágeré. A főszerepben Chester Barnett, Clara Kimball-Joung.

Tangermünde.

Eredeti látkép.

Az előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon d. u. 3 órakor, hétköznapon pont fél 5 órakor. Utolsó előadás 9 órakor.

HELYÁRAK:

Páholy ülés K 50 fill. Zsöllye K 20 fill.
Támlásszék K. Zártszék 30 fill. Első hely 50 fillér.

Katonák és gyermekek a helyárak felét fizetik.

Kedvezményes jegyek kaphatók, a Sipos-féle bémer-téri dohánytözsében.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.

Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Ajánl dús raktáráról előnyösen:

Borzásokot,

lisztes és gabonaszásokot, ponyvákot, mindenféle legjobb kötélárut, kender és papírzsinegeket,

szalmaszások, pokróczok és takarókat,

gazdasági erős csizmákat és fedélmezeket, olajokat és gépszirt.

Nagy raktár kárpitos kellékekben.

* A Nagyváradi Takarékpénztár tisztelettel értesíti t. ügyfeleit, hogy a IV. hadikörsön kértvényeket az annak idején adott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében (Teleky-utca 2. sz.) a pénztári órák alatt kiszolgáltatja.

IZSÁK LIDIA
elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

életében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

:: Telefon : 11—53. ::

Harisnya, tricó, keztyü.

Svetterek, kabátok, lélekmelegítők, valamint az összes kötött ruházatok, legjobb és legolcsóbb beszerzési helye

Hungária Harisnyááruház

Sas Passage főbejárónál.

Kéretik cégünket összenemléveszteni

Talp, talphulladék, talp-pótlóanyag és bőrhulladéküzletem, katonáskodásom miatt, lakásomon folytatom! Kérem t. vevőim továbbbizives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Peter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca felől, az inasotthon mellett.)

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodronyágybetétek: összehajtó ágyak eredeti gyári árakban kaphatók

Tátray Sándor

r-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

Katonák! Bevonulók!

Figyelmébe ajánljuk a „Hófehérke“ Harisnya-áruházban előnyös árakban kapható téli kötött tábori felszereléseket.

Vigyázzanak

a „Hófehérke“ védjegyre és cégre !! Szent László-tér Sas palota !! akik arra ügyelnek azok **egészségükre** is vigyáznak.

Kivonat legújabb slager cikkemből:

Téli tricó ing, vagy nadrág K 7, 8, 9, 10, 12.
„ gyapjú ing „ „ 11, 13, 15.
Teveszőr sweater v. mellény „ 16, 20, 30, 40.
„ érmelegítő „ 1, 20, 2, 20
„ lábszárvédő „ 5, 6, 7, 9.
„ hósapka „ 4, 5, 6.
„ téli harisnya „ 1, 60, 1, 96, 3, 5.
„ keztyü „ 1, 60, 2, 3, 6, 10.
Csavar lábszárvédő reklam ár K 6. 750, 9.
Ugyancsak gazdag választék női téli holmokban, harisnya, keztyü, kötött és selyem kabát, lélekmelegítőkből.

Vigyázzon a „Hófehérke“ cégre és védjegyre.

Erdélyi menekültek betéteire

a Pénztárcsoporthoz központ megbízásából méltányos előleget folyósít

A Nagyváradi Hitelbank r.-t.
Zöldfa-utca 2 szám.

Az Erzsébetligeten lévő **4 új földszintes** házban két és három szobás lakások kiadóak, (Püspöki residenciamellett.)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó ház mesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

nagyváradfiókjá.

Saját tőke 145.000.000 korona.

Sürgős szükséglet a készpénzforgalom megszoritása! — Teljesítsük fizetéseinket készpénz igénybevétel nélkül!

Aki banknál számlát nyittat és csekket fizet, a készpénznélküli forgalmat elősegíti és nemcsak a köznek, hanem saját magának is hasznos szolgálatot tesz.

Mindenkinek a legkedvezőbb feltételek mellett csekk- és folyószámlát nyitunk.

Az összes bankszerű műveletek lebonyolítását vállaljuk és készséggel adunk mindenkor felvilágosításokat

Magyar Általános Hitelbank

Nagyváradfiókjá, Rákóczi-utca 2.

Központ: Budapest V. Dorottya utca 5—7. V. József-tér 3—4 Vidéki fiókok: Brassó (ezidőszerint Budapest) Debrecen, Fiume, Győr, Kassa, Kecskemét, Nagyvárad Pécs, Pozsony, Szabadka, Temesvár, Belgrád

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben úgy kisebb, mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabútorok fülkékben beraktározásra elfogadhatók. Termények beraktározására való száraz pincék, továbbá boros pincék, istállók és kocsiszínek állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tűz és betörés ellen biztosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzetméterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ. beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400

A Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos utca 3.

Erdélyi menekültek betéti-könyveire

készséggel folyósít azonnal méltányos előlegeket.